

II

(Icke-lagstifningsakter)

FÖRORDNINGAR

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 330/2010

av den 20 april 2010

om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av rådets förordning nr 19/65/EEG av den 2 mars 1965 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal och samordnade förfaranden⁽¹⁾, särskilt artikel 1,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning,

efter samråd med rådgivande kommittén för kartell- och monopolförfrågor, och

av följande skäl:

(1) Förordning nr 19/65/EEG ger kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*) på vissa grupper av vertikala avtal och motsvarande samordnade förfaranden som omfattas av artikel 101.1 i fördraget.

(2) Kommissionens förordning (EG) nr 2790/1999 av den 22 december 1999 om tillämpningen av artikel 81.3 i

⁽¹⁾ EGT 36, 6.3.1965, s. 533.

(*) Med verkan från och med den 1 december 2009 har artikel 81 i EG-fördraget ersatts av artikel 101 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. De två artiklarna är dock i sak oförändrade. I denna förordning bör hänvisningar till artikel 101 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt i förekommande fall förstås som hänvisningar till artikel 81 i EG-fördraget.

fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden⁽²⁾ definierar en grupp vertikala avtal som kommissionen ansåg normalt uppfylla villkoren i artikel 101.3 i fördraget. Med tanke på att erfarenheterna av tillämpningen av den förordningen, vilken upphör att gälla den 31 maj 2010, på det hela taget varit positiva och med hänsyn till de ytterligare erfarenheter som gjorts sedan den förordningen antogs, är det lämpligt att en ny gruppundantagsförordning antas.

(3) Den grupp av avtal som normalt kan anses uppfylla villkoren i artikel 101.3 i fördraget omfattar vertikala avtal om inköp eller försäljning av varor eller tjänster när dessa avtal ingås mellan icke konkurrerande företag, mellan vissa konkurrenter eller av vissa sammanslutningar av varudetaljister. Gruppen omfattar även vertikala avtal som innehåller kompletterande bestämmelser om överlåtelse eller användning av immateriella rättigheter. Begreppet *vertikala avtal* bör omfatta motsvarande samordnade förfaranden.

(4) För tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget genom förordning är det inte nödvändigt att fastställa vilka vertikala avtal som kan omfattas av artikel 101.1 i fördraget. Vid en individuell bedömning av avtal som omfattas av artikel 101.1 i fördraget måste hänsyn tas till flera faktorer, särskilt marknadsstrukturen på leverans- och inköpsidan.

(5) Den gruppundantagsförmån som fastställs genom denna förordning bör begränsas till vertikala avtal som med tillräcklig säkerhet kan antas uppfylla villkoren i artikel 101.3 i fördraget.

⁽²⁾ EGT L 336, 29.12.1999, s. 21.

- (6) Vissa typer av vertikala avtal kan öka den ekonomiska effektiviteten inom en produktions- eller distributionskedja genom att möjliggöra bättre samordning mellan de deltagande företagen. Avtalen kan i synnerhet få ner parternas transaktions- och distributionskostnader och optimera deras investerings- och försäljningsnivåer.
- (7) Sannolikheten för att sådana effektivitetsfrämjande effekter ska uppväga de konkurrenshämmande effekter som kan uppstå till följd av begränsningar i vertikala avtal beror på de avtalsslutande företagens marknadsstyrka och därför på i vilken utsträckning dessa företag utsätts för konkurrens från andra leverantörer av varor eller tjänster vilka av köparna betraktas som likvärdiga eller utbytbara med hänsyn till produkternas egenskaper, pris och tilltänkta användning.
- (8) Om den andel av den relevanta marknaden som innehas av vart och ett av de avtalsslutande företagen inte överstiger 30 %, kan det presumeras att vertikala avtal som inte innehåller vissa typer av allvarliga konkurrensbegränsningar i allmänhet bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen samtidigt som konsumenterna tillförsäkras en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås.
- (9) Över tröskelvärdet på 30 % för marknadsandelar kan det inte presumeras att vertikala avtal som faller inom tillämpningsområdet för artikel 101.1 i fördraget vanligtvis ger upphov till objektiva fördelar av sådan art och omfattning att de kan kompensera för de nackdelar de skapar för konkurrensen. Samtidigt finns det ingen presumtion för att dessa vertikala avtal omfattas av artikel 101.1 i fördraget eller att de inte uppfyller villkoren i artikel 101.3 i fördraget.
- (10) Vertikala avtal som innehåller begränsningar som sannolikt kommer att begränsa konkurrensen och skada konsumenterna, eller som inte är absolut nödvändiga för att uppnå effektivitetsfrämjande effekter, bör inte beviljas undantag enligt denna förordning. Särskilt bör gruppundantaget enligt denna förordning inte omfatta vertikala avtal som innehåller vissa typer av allvarligt konkurrenshämmande begränsningar, såsom lägstapris eller fasta återförsäljningspriser och vissa slag av territoriellt skydd, oberoende av de berörda företagens marknadsandel.
- (11) För att säkerställa tillträde till eller förebygga samverkan på den relevanta marknaden bör gruppundantaget förenas med vissa villkor. I detta syfte bör undantaget för konkurrensklausuler begränsas till klausuler som inte överskrider en bestämd varaktighet. Av samma skäl bör varje direkt eller indirekt skyldighet för medlemmarna i ett selektivt distributionssystem att inte sälja särskilda konkurrerande leverantörers varumärken inte omfattas av denna förordning.
- (12) Denna förordnings bestämmelser om begränsningen avseende marknadsandelar och om att vissa vertikala avtal inte undantas samt de villkor den föreskriver säkerställer normalt att de avtal som omfattas av gruppundantaget inte ger de deltagande företagen möjlighet att sätta konkurrensen ur spel beträffande en väsentlig del av de berörda varorna.
- (13) Om kommissionen i ett visst fall konstaterar att ett avtal som omfattas av undantaget i denna förordning ändå har effekter som är oförenliga med artikel 101.3 i fördraget får den, med stöd av artikel 29.1 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget ⁽¹⁾, återkalla undantaget.
- (14) Enligt artikel 29.2 i förordning (EG) nr 1/2003 får konkurrensmyndigheten i en medlemsstat återkalla gruppundantaget enligt denna förordning på den medlemsstatens territorium eller en del av detta, om ett avtal som omfattas av undantaget i denna förordning i ett visst fall ändå har verkningar som är oförenliga med artikel 101.3 i fördraget på den medlemsstatens territorium, eller på en del av detta vilken uppvisar alla kännetecken på en avgränsad geografisk marknad.
- (15) Särskilt viktigt för bedömningen av om gruppundantaget enligt denna förordning ska återkallas enligt artikel 29 i förordning (EG) nr 1/2003 är de konkurrenshämmande effekter som kan uppstå till följd av förekomsten av parallella nät av vertikala avtal som har liknande verkningar, vilka väsentligt begränsar tillträdet till en relevant marknad eller begränsar konkurrensen på denna marknad. Sådana kumulativa effekter kan exempelvis uppstå vad gäller selektiv distribution eller konkurrensklausuler.
- (16) För att förstärka övervakningen av parallella nät av vertikala avtal som har liknande konkurrenshämmande effekter och som täcker mer än 50 % av en viss marknad, kan kommissionen genom förordning förklara att denna förordning inte är tillämplig på vertikala avtal som innehåller specifika begränsningar med avseende på den berörda marknaden, varigenom artikel 101 i fördraget åter blir fullt ut tillämplig på sådana avtal.

⁽¹⁾ EGT L 1, 4.1.2003, s. 1.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

1. I denna förordning gäller följande definitioner:

a) *vertikalt avtal*: ett avtal eller samordnat förfarande som ingås mellan två eller flera företag som vart och ett, inom ramen för avtalet eller det samordnade förfarandet, är verksamt i olika led i produktions- eller distributionskedjan, och som avser villkoren för parternas inköp, försäljning eller återförsäljning av vissa varor eller tjänster.

b) *vertikal begränsning*: en konkurrensbegränsning i ett vertikalt avtal som omfattas av artikel 101.1 i fördraget.

c) *konkurrerande företag*: en faktisk eller potentiell konkurrent; *faktisk konkurrent*: ett företag som är verksamt på samma relevanta marknad, *potentiell konkurrent*: ett företag som, utan det vertikala avtalet, på realistiska grunder och inte endast som en rent teoretisk möjlighet vid en liten men bestående höjning av relativpriserna på kort tid sannolikt skulle göra de nödvändiga ytterligare investeringarna eller ta på sig andra nödvändiga omställningskostnader för att komma in på den relevanta marknaden.

d) *konkurrensklausul*: varje direkt eller indirekt skyldighet som föranleder köparen att inte tillverka, köpa, sälja eller återförsälja varor eller tjänster som konkurrerar med avtalsvarorna eller avtalstjänsterna, eller varje direkt eller indirekt skyldighet för köparen att hos leverantören eller något annat företag som leverantören utsett göra mer än 80 % av sina totala inköp av avtalsvarorna eller avtalstjänsterna och av varor eller tjänster som på den relevanta marknaden är utbytbara med dessa, beräknat på grundval av värdet av eller, om det är gängse praxis inom branschen, volymen på köparens inköp under det föregående kalenderåret.

e) *selektivt distributionssystem*: ett distributionssystem där leverantören åtar sig att, antingen direkt eller indirekt, sälja avtalsvarorna eller avtalstjänsterna endast till återförsäljare som valts ut på grundval av särskilda kriterier och där dessa återförsäljare åtar sig att inte sälja dessa varor eller tjänster till

icke auktoriserade återförsäljare inom det område som leverantören har reserverat för att driva detta system.

f) *immateriella rättigheter*: omfattar rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd, know-how, upphovsrätt och besläktade rättigheter.

g) *know-how*: en viss mängd icke patenterad praktisk information som är ett resultat av leverantörens erfarenhet och tester och som är hemlig, väsentlig och identifierad; i detta sammanhang innebär *hemlig*: ifrågavarande know-how är inte allmänt känd eller lätt tillgänglig, *väsentlig*: ifrågavarande know-how är viktig och till nytta för köparen när det gäller användning, försäljning eller vidareförsäljning av avtalsvarorna eller avtalstjänsterna, *identifierad*: ifrågavarande know-how beskrivs tillräckligt utförligt för att det ska vara möjligt att kontrollera att den uppfyller kriterierna om hemlighet och väsentlighet.

h) *köpare*: omfattar ett företag som enligt ett avtal som omfattas av artikel 101.1 i fördraget säljer varor eller tjänster för ett annat företags räkning.

i) *kund till köparen*: ett företag som inte är part i det avtal enligt vilket avtalsvarorna eller avtalstjänsterna förvärvas från en köpare som är part i avtalet.

2. I denna förordning ska begreppen *företag*, *leverantör* och *köpare* även omfatta dessa företags respektive anknutna företag.

Med anknutna företag avses:

a) Företag i vilka en avtalspart direkt eller indirekt

i) har befogenhet att utöva mer än hälften av rösträttigheterna, eller

ii) har rätt att utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företagen, eller

iii) har rätt att leda företagets verksamhet.

b) Företag som direkt eller indirekt gentemot en avtalspart har de rättigheter eller befogenheter som anges i led a.

- c) Företag i vilka ett företag som avses i led b direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter som anges i led a.
- d) Företag i vilka en avtalspart tillsammans med ett eller flera av de företag som avses i led a, b eller c eller i vilka två eller flera av dessa företag gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i led a.
- e) Företag i vilka de rättigheter eller befogenheter som anges i led a gemensamt innehas av
- i) avtalsparter eller deras respektive anknutna företag som anges i leden a-d, eller
 - ii) en eller flera avtalsparter eller en eller flera av deras anknutna företag som anges i leden a-d, samt en eller flera tredje parter.

Artikel 2

Undantag

1. Enligt artikel 101.3 i fördraget och om inte något annat följer av denna förordning förklaras artikel 101.1 i fördraget icke tillämplig på vertikala avtal.

Detta undantag ska gälla i den mån dessa avtal innehåller vertikala begränsningar.

2. Undantaget i punkt 1 ska tillämpas på vertikala avtal som ingås mellan en sammanslutning av företag och dess medlemmar, eller mellan en sådan sammanslutning och dess leverantörer, endast om alla medlemmar är detaljister för varor och ingen enskild medlem i sammanslutningen, tillsammans med sina anknutna företag, har en sammanlagd årsomsättning som överstiger 50 miljoner euro. Vertikala avtal som ingås av sådana sammanslutningar ska omfattas av denna förordning utan att det påverkar tillämpningen av artikel 101 i fördraget i fråga om horisontella avtal som ingåtts mellan medlemmarna i sammanslutningen eller med avseende på beslut fattade av sammanslutningen.

3. Undantaget i punkt 1 ska tillämpas på vertikala avtal som innehåller bestämmelser om överlåtelse till köparen av immateriella rättigheter eller köparens användning av dessa, under förutsättning att dessa bestämmelser inte utgör avtalens primära

syfte och att de direkt avser användning, försäljning eller återförsäljning av varor eller tjänster av köparen eller dennes kunder. Undantaget ska gälla på det villkoret att dessa bestämmelser, i förhållande till avtalsvarorna eller avtalstjänsterna, inte innehåller konkurrensbegränsningar som har samma syfte som vertikala begränsningar som inte är undantagna enligt denna förordning.

4. Undantaget i punkt 1 ska inte tillämpas på vertikala avtal som ingås mellan konkurrerande företag. Det ska dock tillämpas när konkurrerande företag ingår ett icke ömsesidigt vertikalt avtal och

a) leverantören är tillverkare och återförsäljare av varor medan köparen är en återförsäljare som inte konkurrerar i tillverkningsledet, eller

b) leverantören tillhandahåller tjänster i flera handelsled, medan köparen tillhandahåller sina varor eller tjänster i detaljistledet och inte är ett konkurrerande företag i det handelsled där denne köper avtalstjänsterna.

5. Denna förordning ska inte tillämpas på vertikala avtal vars innehåll omfattas av någon annan gruppundantagsförordning, om inte annat föreskrivs i en sådan förordning.

Artikel 3

Tröskelvärde för marknadsandel

1. Undantaget i artikel 2 ska gälla på det villkoret att leverantörens marknadsandel inte överstiger 30 % av den relevanta marknaden där denne säljer avtalsvarorna eller avtalstjänsterna och att köparens marknadsandel inte överstiger 30 % av den relevanta marknaden där denne köper avtalsvarorna eller avtalstjänsterna.

2. Om ett företag inom ramen för ett flerpartsavtal köper avtalsvarorna eller avtalstjänsterna från ett företag som är part i avtalet och säljer avtalsvarorna eller avtalstjänsterna till ett annat företag som är part i avtalet, måste vid tillämpningen av punkt 1 det första företagets marknadsandel iaktta det tröskelvärde för marknadsandelar som föreskrivs i den punkten både som köpare och som leverantör för att undantaget i artikel 2 ska gälla.

Artikel 4

Begränsningar som medför att gruppundantaget inte gäller – särskilt allvarliga begränsningar

Undantaget i artikel 2 ska inte tillämpas på vertikala avtal som direkt eller indirekt, ensamt eller i kombination med andra faktorer som parterna kontrollerar, har följande syfte:

- a) Begränsning av köparens möjligheter att bestämma försäljningspriset, utan att det påverkar leverantörens möjlighet att fastställa ett högsta försäljningspris eller rekommendera ett försäljningspris, under förutsättning att dessa inte som en följd av påtryckningar eller incitament från någon av parterna får karaktären av ett fast eller lägsta försäljningspris.
- b) Begränsning av det område inom vilket eller av den kundkrets till vilken en köpare som är part i avtalet, utan att det påverkar en begränsning som avser etableringsstället, får sälja avtalsvarorna eller avtalstjänsterna, med undantag för
 - i) begränsningar av aktiv försäljning inom det exklusiva geografiska området eller till en exklusiv kundgrupp som reserverats för leverantören eller som leverantören tilldelat en annan köpare, om en sådan begränsning inte begränsar försäljningen för köparens kunder,
 - ii) begränsningar av köparens försäljning till slutanvändare, om köparen driver verksamhet på grossistnivå,
 - iii) begränsning av försäljning till icke auktoriserade återförsäljare av medlemmarna i ett selektivt distributionssystem inom det område som leverantören reserverat för att driva detta system, och
 - iv) begränsningar av köparens möjligheter att sälja komponenter som levereras i syfte att införlivas, till kunder som skulle använda dem för att tillverka samma slags varor som de som är producerade av leverantören.
- c) Begränsning av aktiv eller passiv försäljning till slutanvändare av medlemmar i ett selektivt distributionssystem som driver verksamhet i detaljhandelsledet, utan att det påverkar möj-

ligheten att förbjuda en medlem av detta system att bedriva verksamhet från ett icke auktoriserat etableringsställe.

- d) Begränsning av korsvisa leveranser mellan återförsäljare i ett selektivt distributionssystem, även mellan distributörer som driver verksamhet i olika handelsled.
- e) Begränsningar som avtalats mellan en leverantör av komponenter och en köpare som införlivar dessa komponenter och som hindrar leverantören från att sälja dessa komponenter som reservdelar till slutanvändare eller till reparatörer eller andra tjänsteleverantörer som av köparen inte fått i uppdrag att reparera eller underhålla dennes varor.

Artikel 5

Uteslutna begränsningar

1. Undantaget i artikel 2 ska inte tillämpas på följande skyldigheter i vertikala avtal:

- a) Varje direkt eller indirekt konkurrensklausul vars varaktighet är obegränsad eller överstiger fem år.
- b) Varje direkt eller indirekt skyldighet som föranleder köparen att efter det att avtalet löpt ut inte tillverka, köpa, sälja eller återförsälja varor eller tjänster.
- c) Varje direkt eller indirekt skyldighet som ålägger medlemmarna i ett selektivt distributionssystem att inte sälja vissa konkurrerande leverantörers varumärken.

Vid tillämpningen av första stycket led a ska en konkurrensklausul vars giltighet underförstått förlängs med en period som överstiger fem år anses ha slutits på obegränsad tid.

2. Med avvikelse från punkt 1 a ska tidsgränsen på fem år inte gälla om köparen säljer avtalsvaror eller avtalstjänster från lokaler och mark som ägs av leverantören eller som leverantören hyr av en tredje man som inte har någon anknytning till köparen, under förutsättning att konkurrensklausulens varaktighet inte är längre än den period under vilken köparen besitter lokalerna och marken.

3. Med avvikelse från punkt 1 b ska undantaget i artikel 2 tillämpas på varje direkt eller indirekt skyldighet som föranleder köparen att efter det att avtalet löpt ut inte tillverka, köpa, sälja eller återförsälja varor eller tjänster, om följande villkor är uppfyllda:

- a) Skyldigheten avser varor eller tjänster som konkurrerar med avtalsvarorna eller avtalstjänsterna.
- b) Skyldigheten är begränsad till de lokaler och den mark varifrån köparen har bedrivit verksamhet under avtalsperioden.
- c) Skyldigheten är oundgänglig för att skydda know-how som leverantören har överfört till köparen.
- d) Skyldigheten är begränsad till en period på ett år efter det att avtalet löpt ut.

Punkt 1 b ska inte påverka möjligheten att uppställa en icke tidsbegränsad begränsning av användning och utlämnande av know-how som ännu inte har blivit tillgänglig för allmänheten.

Artikel 6

Icke tillämpning av förordningen

Om parallella nät av liknande vertikala begränsningar omfattar mer än 50 % av en relevant marknad, får kommissionen enligt artikel 1 a i förordning nr 19/65/EEG genom förordning förklara att den här förordningen inte ska tillämpas på vertikala avtal som innehåller särskilda begränsningar avseende den marknaden.

Artikel 7

Tillämpning av tröskelvärden för marknadsandelar

Vid tillämpningen av de tröskelvärden för marknadsandelar som anges i artikel 3 ska följande regler gälla:

- a) Leverantörens marknadsandel ska beräknas på grundval av uppgifter om försäljningsvärdet på marknaden och köparens marknadsandel ska beräknas på grundval av uppgifter om inköpsvärdet på marknaden. Om inga uppgifter om försäljningsvärdet eller inköpsvärdet på marknaden finns tillgängliga kan uppskattningar som grundar sig på annan tillförlitlig marknadsinformation, exempelvis försäljningsvolymerna och

inköpsvolymerna på marknaden, användas för att fastställa det berörda företagens marknadsandel.

- b) Marknadsandelarna ska beräknas på grundval av uppgifter som avser det föregående kalenderåret.
- c) Leverantörens marknadsandel ska omfatta varor och tjänster som levererats till vertikalt integrerade distributörer för återförsäljning.
- d) Om en marknadsandel från början inte överstiger 30 % men senare överskrider denna nivå utan att överstiga 35 % ska undantaget i artikel 2 fortsätta att tillämpas under en period av två på varandra följande kalenderår efter det år då tröskelvärdet för marknadsandelar på 30 % först överskreds.
- e) Om en marknadsandel från början inte överstiger 30 % men senare överskrider 35 % ska undantaget i artikel 2 fortsätta att tillämpas under ett kalenderår efter det år då nivån på 35 % först överskreds.
- f) Punkterna d och e får inte utnyttjas tillsammans, så att undantaget fortsätter att tillämpas längre än två kalenderår.
- g) Den marknadsandel som innehålls av de företag som avses i artikel 1.2 andra stycket led e ska fördelas lika mellan vart och ett av de företag som har de rättigheter eller befogenheter som anges i artikel 1.2 andra stycket led a.

Artikel 8

Tillämpning av tröskelvärden för omsättning

1. Vid beräkningen av den sammanlagda årsomsättningen enligt artikel 2.2 ska den omsättning som den berörda avtalsparten i det vertikala avtalet och anknutna företag uppnått under det föregående räkenskapsåret avseende samtliga varor och tjänster, exklusive alla skatter och andra avgifter, läggas samman. Därvid ska bortses från försäljning mellan parten i det vertikala avtalet och anknutna företag eller mellan de anknutna företagen.

2. Undantaget i artikel 2 ska fortsätta att tillämpas om tröskelvärdet för den sammanlagda årsomsättningen under en period av två på varandra följande räkenskapsår överskrider med högst 10 %.

*Artikel 9***Övergångsperiod**

Förbudet i artikel 101.1 i fördraget ska inte gälla under perioden från och med den 1 juni 2010 till och med den 31 maj 2011 i fråga om avtal som redan är i kraft den 31 maj 2010 och som inte uppfyller de villkor för undantag som anges i denna förordning men som den 31 maj 2010 uppfyller de villkor för undantag som anges i förordning (EG) nr 2790/1999.

*Artikel 10***Giltighetsperiod**

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2010.

Den ska upphöra att gälla den 31 maj 2022.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel, 20 april 2010.

På kommissionens vägnar

José Manuel BARROSO

Ordförande
